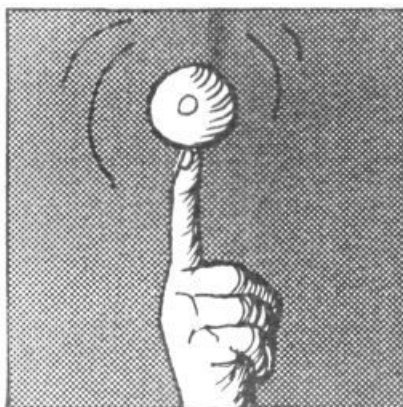
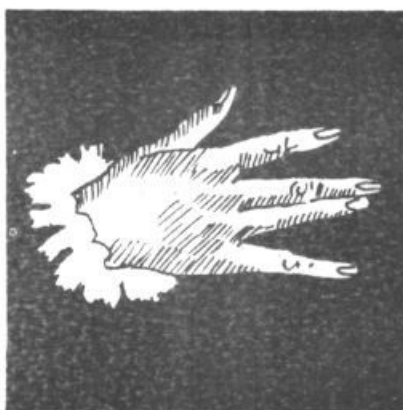
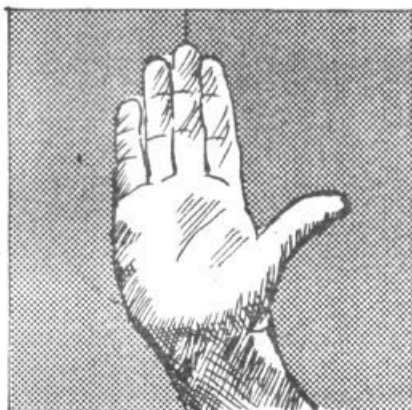

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * SETEMBRE DE 1983 * Nº 85

Miquel V. Sebastián / 83

Fa una trentena d'anys, potser Sant Llorenç no era un poble gaire "higienitzat" però el bi nomi terra-home guardava un cert equilibri. A cada casa hi habitava, a més de la unitat familiar, els animals domèstics: gallines, porcs, la bèstia i fins i tot un ca o un moix, tots els excrements dels quals més les deixalles pròpies de la cuina anaven a parar a un racó del corral conegut pel nom de femer. I tot plegat fermentava fins anar a parar al camp, establint-se així un cicle natural orgànic.

L'imparable i necessari "progrés" arribà a la vila i a poc a poc però irremissiblement ens hi anarem adaptant, així aquell ribell d'aigua serenada o assolellada que romania tantes hores immòbil, i mig d'aigua, sobre el rentador de la cuina, fou substituït per una aixeta que s'alimentava d'un dipòsit que, depenent de la cisterna, hi havia en el sòtil; la pica per una rentadora automàtica i l'excusat per un bany. I llavors, com que aquesta paraula anomenada contaminació era desconeguda, no miraven gaire prim o bé tapaven el femer enviant-hi totes les deixalles o bé es feia un clot adicional, i ja n'hi havia bé prou.

I com que l'ús d'aigua anava en fort augment, ja no bastà la tradicional pluja per colmar les necessitats, i es féu necessari el tragí d'aigua potable i més recentment, com

tots sabem -pareix ésser que s'ha d'exceptuar l'actual oposició municipal -la canalització d'aigües a la perifèria (?) de la vila.

Quin és, idò, l'estat actual?

Qui més qui manco, i segons dades del fullet "La riquesa de l'aigua", editat a Manacor, gastam tot això d'aigua:

En rentar-nos les mans	3 ^l .
A cada buidada d'inodor	15-20 l.
Una dutxa	50 l.
Un bany a la banyera	200 l.
Rentada normal de rentadora	100 l.
Degotament d'una aixeta un dia	30 l.

Que, si fa no fa, suposen aproximadament uns 130-140 l. per persona i dia, que van a parar a aquell femer tapat o en aquell clot que es féu amb una grapada -obviament, però potser de manera no generalitzada, també hi ha cases que tenen la fosa assèptica en plenes condicions-. Aigua que lentament però constant es va filtrant al subsòl amb el perill que això suposa de filtracions i posterior contaminació de l'aigua potable amagatèmada a la cisterna.

És aquesta una realitat coneguda per a tothom; basti veure com tots els partits polítics toquen, d'una o altra manera, el tema de la canalització de les aigües. Empresa difícil i costosa, però que, de cada dia, es va fent més inajornable.

L'altre dia em convidaren a una assemblea d'un Centre d'Esplai. Realment vaig quedar meravellat, d'allò que et fa pell de gallina, quan el portaveu assenyala que, sobretot, havien après a respectar les opinions dels altres, a no voler imposar la pròpia opinió per damunt de la dels altres. Que el que importava, vist l'objectiu comú, era mantenir-se plegats i seguir un camí, fos idea pròpia o aliena. Que, en definitiva, havien après a estimar-se.

I em vaig meravellar quan l'experiència de dotze anys d'estar conscientment afixat en grups humans, em féu notar la dificultat humana que suposa arribar a aquest punt. Tota una lliçó!

*

El neixament del nostre fill dies passats em féu reflexionar altra vegada sobre la trivialitat de la vida i sobre els segons que determinen o no l'existència d'una persona humana. I sobre la infinita diferència que hi ha entre una mateixa cosa si es veu a través d'un microscopi o d'un macroscopi.

...Res! Filosofades barates, que ajuden, però, a desvirtuar un maldecap, un desaire o aquestes ximpleses que a vegades ens fan tan petulants o sentir desgraciats.

*

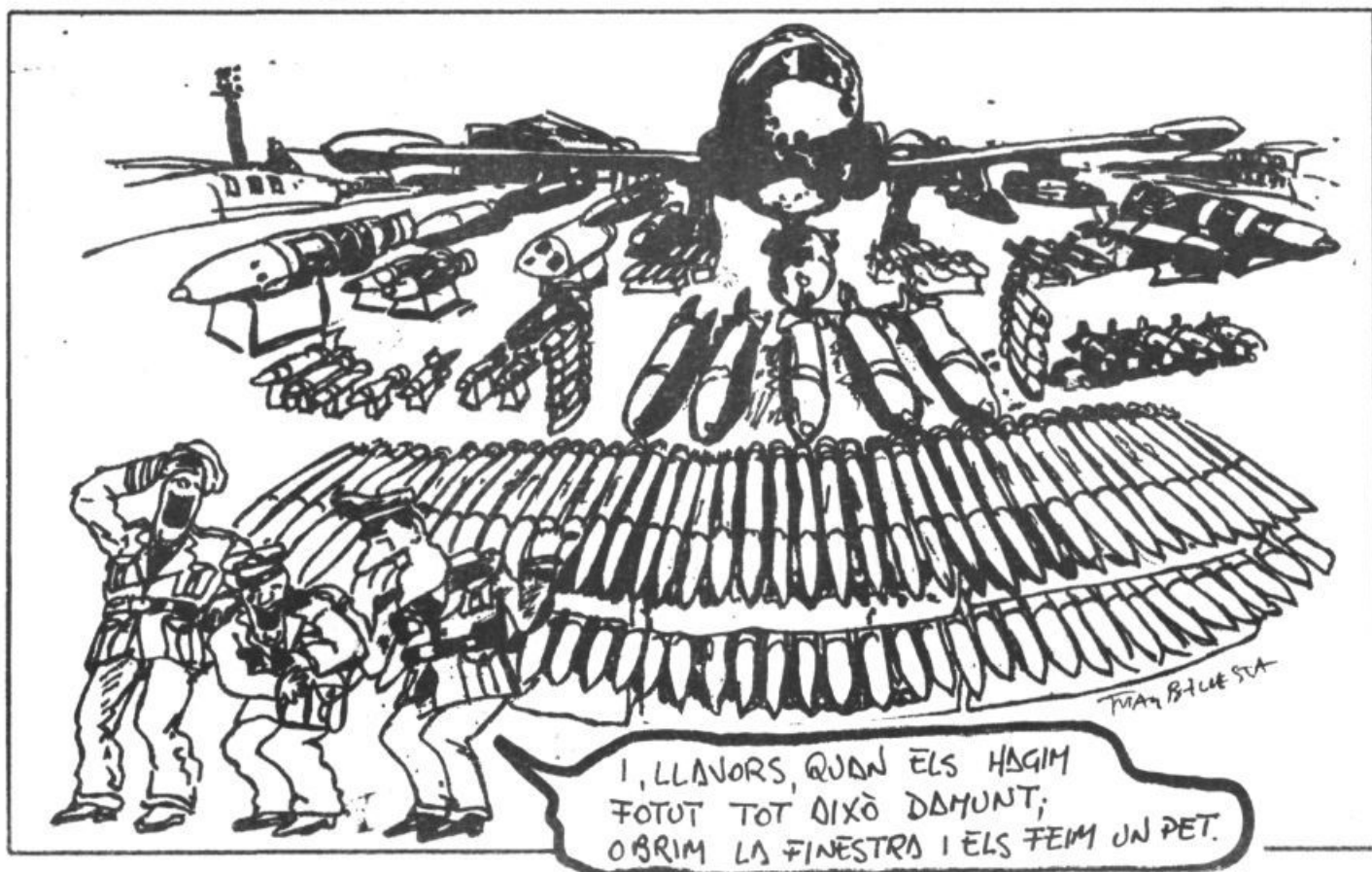

De la lectura del premi de narració en vaig treure el goig de comprovar que, encara, al manco a la imaginació d'un jovenell, és possible aquest sentit practicista de la vida, d'arrel pagesa.

Obviament si un vol "viatjar" o bé ha de pagar (i per pagar molt o bé han de fer molta feina, o negocis més o manco nets o, -que és el que sol passar- han de robar, amb o sense armes, a una apotecaria o a un senyor que passetja pel carrer...), o bé ha de sembrar una llavoreta en un cossioll.

I em va extranyar que, encara, qualcú d'edat grenyala fos capaç de pensar en la segona possibilitat.

Guillem Pont

L'amo en Nofre Soler "Sociés" va esser el batle de Sant Llorenç pràcticament tot el temps que a la República hi va haver pau, és a dir, del novembre de 1931 fins al març de 1936. Per mirar de fer una mica de llum sobre un temps del qual gairebé ningú en parla, li férem la següent entrevista.

-¿S'assembla gens sa política local actual amb sa d'es temps de sa República?

-Jo trob que hi ha molta diferència.

-En quin sentit?

-Ara sa gent està més adelantada. Llavors se feia més a lo grosser.

-Però es sistema democràtic funcionava per l'estil...

-Sí, però es que movien es partits se passaven a s'hora de demanar es vot. A lo millor anaven a cercar-te amb un cotxo, o un carro... Hi havia molts de compromissos a s'hora de donar es vot.

-¿Feien més pressions que ara, vos pareix?

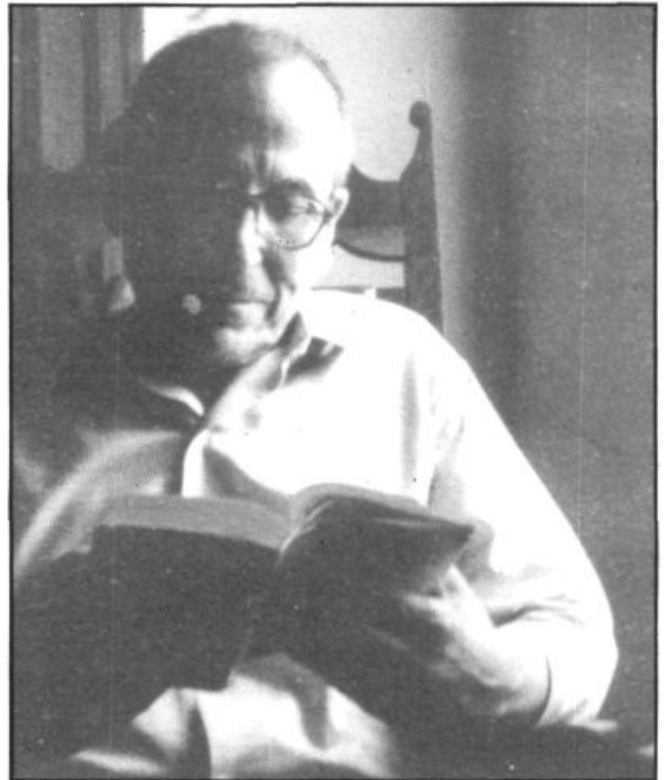
-I de molt! Hi havia bregues, rompien urnes... i ara no sents a dir que passi res de tot això.

-¿Quin temps vos pareix millor?

-Ara! No se pot comparar! Sa República va venir amb unes eleccions municipals i, hombre, cada qual té ses seves idees i p'entura jo vaig equivocad, però crec que va ser massa prematur i hagués convengut més esperar a unes generals, encara que crec que era necessari que hi hagués un canvi. Potser que el rei ho fes bé, perquè així no hi va haver ni una gota de sang, però llavors varen venir ses conseqüències. És lo mateix d'un que entra dins s'Ajuntament i, quan encara és defora, se pensa que pot aplanar una muntanya i quan entra se queda com un xotet de cordeta i no sap per on ha de prendre. Això ho veim ara i ho vèiem llavors amb més freqüència perquè sa gent era més inculta, perquè si ara hi ha dos analfabets llavors n'hi havia dos-cents.

-¿S'interessava es poble p'ets assumptos municipals?

-Sí, però més a lo bruto, perquè es que feien més renou eren es més incults, que potser anassen moguts p'es cacics d'es partits. Passaven certes coses que avui no passarien de cap manera.

-Hi anava sa gent an es plens?

-Estava ple, però ho vàrem haver d'aturar, perquè si un feia pets s'altre deia que el tiràssim per sa finestra, i s'altre feia renou, i sempre havia de cridar a l'orde. Fins i tot vaig haver de cridar sa Guàrdia Civil. Una vegada varen arribar a pedregar a Mestre Tomeu i an en Tomeu Falcó l'encalçaren fins a caseva i si no hagués endevinat es forat d'es pany a sa primera hi hagués fet sa pell. Jo, ni llavonses ni mai he duit cap arma, però n'hi havia que duien un revólver dins sa butxaca.

-¿De quin partit éreu?

-A sa primera volta mos presentàrem com a lliberals de centro, però, com que volien que guanyassin es republicans, s'anul.laren ses eleccions i noltros mos apuntàrem a sa coalició de dretes d'en Verga amb so nom de Republicans de Centro, i n'ha havia de Conservadors, de Mauristes, de Republicans i de Lliberals. Vàrem treure es mateixos que a sa primera volta.

-¿Com estava compost s'Ajuntament?

-Hi havia dos grups, noltros que en treguérem set (sis a Sant Llorenç i un a Son

Carrió) i ets esquerrans, que en tregueren quatre (un a Sant Llorenç i tres a Son Carrió).

Com que havíem guanyat férem batle l'amo en Joan de ses Planes, però s'havia fet un pacte antes de ses eleccions com mentres ell només figuraria, i es qui duria es maneig seria l'amo en Tomeu Capirró. Pensa que sols no assistia a ses sessions. Però, com que l'amo en Joan de ses Planes era l'amo de Sa Central i, degut a tenir un contracte amb s'Ajuntament, no podia esser es batle, va haver de renunciar an es càrrec i hi férem en Bernat Carbó, es número u d'ets esquerrans, que ho va esser poc temps. P'es novembre del 31 m'hi feren a jo i ho vaig esser fins an es març del 36, que p'es febrer havien fet eleccions generals i havia guanyat es Front Popular.

Com a anècdota vull dir que, a s'hora de ses votacions per fer es batle, en Bernat Carbó era es qui llegia ses paperetes, i cada vegada que en trobava una amb so meu nom llegia es seu. Quan va haver acabat, noltros diguérem que allò no podia esser i anàrem a mirar ses paperetes i vérem que no les havia llegides bé.

-S'oposició, ¿se'n cuidava de cap comissió informativa?

-Jo no me'n record, però ses coses no estaven tan organitzades com ara. Allò anava de qualsevol manera.

-¿On s'invertien, principalment, es dobbers?

-Amb so pressupost que teníem podíem fer molt poques coses. En haver pagat ets empleats i es gastos casi no quedava res. Però així i tot vàrem fer s'escola de Son Carrió, vàrem comprar es solars de sa de Sant Llorenç i, mentres la feien -que noltros no vàrem ser-hi a temps-, llogàrem un parell de cases i compràrem es mobles i es material escolar perquè hi fessin escola. També posàrem ses plaques d'es carrers i vàrem muntar una biblioteca.

-¿Què n'ha estat d'aquesta biblioteca?

-Quan va venir es Moviment, es qui hi havia per allà s'endugueren es llibres a ca-seva.

-¿Rebíeu ajuda econòmica de s'Estat?

-No. No vàrem rebre mai res. Noltros teníem ets arbitres, que tampoc no reportaven tant com ara. Damunt lo que se consumia s'Ajuntament hi tenia un tant.

-¿Com eren ses relacions Ajuntament-Església?

-Es temps que jo hi vaig esser varen esser bones, ara, una vegada me'n vaig haver anat, varen anar malament, encara que en temps meu ja hi va haver un parell d'atropells...

-Com és ara...

-En temps de sa República s'Ajuntament no anava a l'església en incorporació, si qualcú hi volia anar era p'es seu compte, i hi va haver una vegada que es Governador, vist es trull que hi havia per dins es poble, va prohibir sa processó del Corpus (noltros l'havíem autoritzada, però en Bernat Carbó va anar an es Governador i el va convèncer perquè la prohibís), i es rector Teco la va fer per dins l'Església. Sa República no se va dur mai molt bé amb sos capellans, i a més aquí hi havia en Soriano, que no els podia veure ni en fotografia!

Després de ses eleccions d'es febrer del 36, que les va guanyar es Front Popular, un vespre va venir un avalot de gent a ca-nos-

tra, comandats p'en Toni Lucio i en Joan Mena, i me digueren que l'endemà es rector ja no havia de jeure a Sant Llorenç; si volia venir a dir missa es diumenges, que vengués, pero que no havia de viure aquí. Jo, com que no vaig veure manera d'aturar aquella gent, li ho vaig dir, però ni ell ni sa seva germana se'n volien anar. Vàrem anar a donar part a sa Guàrdia Civil, però no en varen voler sebre res i li aconsellaren que se n'anàs. I així ho va fer.

-No se dia gaire bé, es rector Teco, amb sos polítics...

-No gaire, sobretot amb sos esquerrans. I a més, tant ell com sa seva germana tenien un caràcter molt fort.

-¿Fins quan vàreu esser batle?

-Noltros, com que vàiem que p'es poble sa cosa s'embrutava, vàrem anar a Ciutat a xerrar amb sos de s'Unió de Dretes per veure què en fèiem, i mos varen dir que aguantàssim, que ja mos treurien. Dia 16 de març vàrem rebre es cesse d'es Govern Civil.

-Vàreu tenir problemes per esser republicà, quan va venir sa guerra?

-No. Ets esquerrans, sí, però això ja va ser una altra cosa. Jo no me vaig aficar en res i no me vaig voler apuntar fins que m'obligaren a la força, com a tots ets altres.

-Què vos va assemblar aquell canvi tan rotund de sa democràcia a sa Dictadura?

-Així com estava s'Ajuntament no podia marxar de cap manera. Ten en compte que si un deia garrot, s'altre deia pistola i hi havia molta violència. Ara no passen aquestes coses. Hi ha molt que desitjar, però sa gent ja no fa aquelles coses.

-¿Teníeu sa gent d'es poble informada?

-De tant en tant trèiem unes fulles informatives, com una que espinzellava punt per punt tots es gastos de s'instal.lació elèctrica d'es poble, o una altra que posava sa relació que hi havia entre es quintars o arroves i es quilos.

Josep Cortès

A la reunió de la Directiva de l'APA que es va celebrar el vint-i-vuit de setembre es prengueren els següents acords:

*Que el President i el Secretari assisteixin al Congrés de la Federació d'Associacions de Pares, i que hi presentin una ponència sobre l'SMOE.

*Corregir i modificar el segell de l'APA, que, a partir d'ara, serà el que encapçala aquest escrit.

*Comanar a la secció de Tresoreria que elabori un pressupost per presentar a l'Ajuntament, amb la finalitat d'atendre les despeses que ocasiona la contratació d'un mestre suplent.

*Comprar la nova edició del llibre "Manual práctico de legislación para la EGB".

*Manifestar el nostre agraïment envers l'Ajuntament per:

-Haver-se aprovat la constitució de l'SMOE.

-Haver-nos deixat un local per vedre els llibres de text.

-Haver deixat l'Escola "a punt" a l'hora de començar el curs, cosa que fa anys que no s'estrevenia.

*Adquirir material d'oficina.

*Intentar arreglar el "tobogan" de l'Escola Nova.

*Fer arribar al director de l'Escola i al Batle les queixes del veïns de l'edifici escolar, per tal com els nins deixen les bicicletes sense miraments a les seves portes i façanes.

*Acceptar la proposta d'organització que s'intentà aplicar l'any passat.

*Enviar un full informatiu a tots els pares amb els càrrecs i funcions de cada membre de la Junta Directiva.

*Nomenar les persones que han de formar part del Consell de Direcció i de la Junta Econòmica.

PLE EXTRAORDINARI DEL 5-9-83

1.- Aprovació del pressupost d'enguany, que puja a devers 83.000.000 de ptes. Després de mitja hora llarga de discussions que no feren modificar el projecte, fou aprovat per unanimitat.

PLE ORDINARI DEL 5-9-83

1.- Com que el Consell Insular de Mallorca cada any sol ajudar a pagar les despeses d'una obra a tots els pobles, la Corporació acordà sol·licitar la pavimentació dels camins del cementiri. Noltros en pagariem el 25% i ells el 75% restant, si hi vénen a bé.

2.- Aprovar definitivament els estatuts de la Junta de Compensació del Polígon 36, així com ratificar en Bartomeu Pont com a representant de l'Ajuntament.

3.- Pareix esser que volen urbanitzar un sector del Polígon 36 però, segons l'informe de l'arquitecte, l'assumpte no està tan clar com tocaria. Quedaren que deixarien els papers damunt la taula i, quan subsanassin les deficiències, ja en tornarien a parlar.

4.- Aprovació inicial dels estatuts de la Junta de Compensació del Polígon 46, que és el paral·lel a l'avinguda d'en Colom.

5.- La Comissió d'Ajuda Social dona compte de les passes que s'han fetes sobre els necessitats del poble i que s'ha basat més en les persones que en les famílies. Com que es pot donar el cas de que algun incapacitat no passi dificultats econòmiques, quedaren que cada mes es concediria una ajuda als quatre o cinc més necessitats.

6.- Pareix esser que el President de la Comunitat Autònoma està alabat del cas que li feren quan va venir a Sant Llorenç, i així ho manifesta en una carta enviada a l'Ajuntament. La Corporació acordà quedar enterada del contingut de la lletra.

7.- S'acorda perllongar el contracte de la biblioteca fins el 30 de juny de l'any que ve. Cobrarà 21.780 pts. cada mes i les hores extres aniran a 275 pts. cada una.

8.- Per unanimitat acorden concedir una subvenció de 60.000 pts al jutge, per contribuir a les despeses econòmiques i de temps que el compliment del càrrec comporta.

9.- Deixar damunt la taula, per tal que la Comissió de Cultura redacti un informe complet, una proposta del CDS-PSOE sobre normalit-

zació lingüística.

També a proposta del CDS-PSOE, realitzar un estudi sobre els camins que han de mester asfaltar.

10.- A proposta del grup AP-UM acordaren construir uns desaignaments a Cala Millor, a fi d'evitar els desastres que s'estrevengueren el mes d'agost.

11.- Mentrestant no es cobreixi la plaça que deixà en Pere Galmés, es contractarà un auxiliar administratiu per a les oficines municipals. El jurat que el triarà estarà compost pels caps de llista dels grups polítics que tenen representació a l'Ajuntament.

12.- Ja dins l'apartat de precís i preguntes, el Sr. Mestre demana a veure com està l'assumpte dels terrenys del Bahía del Este i manifesta estar interessat en què el cap doni compte dels comunicats semanals de la Policia Municipal.

Josep Cortès

L'Escola

NUEVA DIRECCION

Después de cinco años al frente del COLEGIO PUBLICO de Sant Llorenç, intuí que había llegado el momento del relevo. Ya el año pasado pensaba dimitir, pero nuestro Inspector me aconsejó esperara las nuevas normas que estaban a punto de salir, así que decidí esperar un año más. Según mi opinión los cargos de responsabilidad deben de renovarse periódicamente, cuatro, cinco o seis años, y no como era costumbre anteriormente, de estar años y años pegado al sillón como si no hubiese otras personas capacitadas para desempeñarlo. Desde el 1-9-83 está al frente del COLEGIO nuestro compañero D. Jaime Mayol Cerdá, a quien deseo los mayores éxitos en su gestión. Deseo tenga la misma colaboración que yo tuve tanto de los compañeros, como de las autoridades, padres y alumnos. De todos depende que nuestro COLEGIO siga superándose y logre alcanzar un nivel cada día más alto tanto en la educación como en la instrucción de nuestros alumnos, que es el objetivo que todos deseamos. Por ello debemos estar unidos y colaborar todos en alcanzar esa meta.

J. Domenge Riera
Profesor de EGB

Picadís d'espines

Mai és massa prest per fer el que s'ha de fer, si la comesa és de justícia.

*****

Si qualque dia trobau la pau, donau-li memòries. I que, si vol venir, aquí és ca-seva.

*****

La violència, el cop de puny, la galtada, la pistola, el missil, són l'únic argument dels que no tenen gens de raó; sols tenen testicles. I els empen malament.

*****

Massa sovint es confonen els testicles amb la pròpia capacitat de fer bestieses. I així anam.

*****

No et preocupis: la merda put perquè és merda, no perquè sigui teva.

*****

Dels nascuts el dia de Sant Llorenç (10 d'agost), se'n diu que tenen la saliva beneïda. Del penis no en conta res la tradició.

*****

Si ensopegues, bon símptoma: senyal que camines.

*****

Els abusos maten. Les abstinències, de vegades, també.

*****

No us preocupeu, tranquils, sols és qüestió de temps: quan puguin controlar el mercat del "xocolata", el legalitzaran.

*****

Abans deien: aquests no són dels nostres, matau-los. Avui diuen: aquests no són dels nostres, no els envieu cap subvenció. Anam millorant, indubtablement.

Biel Florit Ferrer

Estiu-83

Perquè

FLOR DE CARD -8- (168)

Per què hi ha gent dins l'Ajuntament que cobra un sou i no té contracte?

*****

Per què no s'ha arreglat l'entrada de la carretera de "Ses Planes", amb el perill constant que suposa per a qualsevol llorençí?

*****

Per què a Cala Millor hi ha tantes faroles que no s'encenen?

*****

Per què el PSOE va donar el seu vot a UM i ara està dins l'oposició?

*****

Per què el regidor Ignasi Humbert s'oposava ara a la realització d'algunes coses que havien estat fetes i signades per ell, quan encara era batle?

*****

Per què no s'atura d'una vegada la venda d'aliments i d'altres productes a la platja?

*****

Amb tantes banderes com tenim, ¿per què la nostra no era a la plaça per les festes?

*****

Per què l'Ajuntament no es posa d'acord en l'assumpte de les banderes i penja d'una vegada la senyera, i no les altres, que no tenen cap significat?

Grup PSM

- * MATERIAL FOTOGRAFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Coe)

Tel. 55 40 78

MANACOR

Costums

També record que D. Pedro Bonnín ja se va adelantar molts d'anys an el Concili Vaticà II, perquè a sa missa ell llegia l'Epístola en llatí, però, an es mateix temps, la feia dir a un jove en mallorquí, perquè sa gent entengués l'Evangelí.

Així anà passant ets anys, formant aquella juventud que avui tants de records tenim..

També vull posar que es vicari era Don Joan Galmés i que ses monges de la Caritat ajudaven en tot i per tot. Hi havia Sor Maria dels Innocents, q.e.p.d., que va ser sa directora d'es col·legi tants d'anys i que també va fer una gran feina per sa juventud d'aquell temps; Sor Catalina del Camí, que avui encara viu a sa comunitat de Sant Llorenç; Sor Margalida de la Puresa, que cuidava es nins de s'Escola Nova i era s'encarregada de sa Doctrina, amb s'ajuda d'altres catequistes seglars.

Record aquell triduum que se celebrava en honor de Crist Rei es dia de sa Festa Major de s'Acció Catòlica. Com vibraven aquells entusiasms joves! Aquells comunions generals tan solemnes!. Aquell Ofici solemníssim al qual hi assistia tota sa juventud i manifestava s'obediència al Sr. Bisbe de Mallorca.

Francesc Clapés

(Continuarà)

Història

FLOR DE CARD -9- (169)

LA VISITA PASTORAL DE 1695

Com a documents per a la nostra història, sens dubte són importants les visites pastorals que practicaven els bisbes, o els visitadors en nom seu, a les esglésies i oratoris de Mallorca. Allà hi podem trobar, tan inventaris de joies i retaules com costums i pràctiques avui desapareguts.

A la "Història de Sant Llorenç" ja vaig publicar les visites corresponents al segle XVI. Ara donaré a llum una visita que tingué lloc dia 10 de novembre de 1695.

El visitador diu que visità l'església i oratori de Sant Llorenç des Cardassar, sufragània de Manacor. Començà pel Santíssim Sacrament, reservat al Sagrari, en una capsula de plata "que serveix per donar les comunions ordinàries al peu del altar". Després veié una custòdia de plata que serveix per portar el viàtic als malalts, i manà que es fes un "populo" de plata a manera de mitja taronja i que es forràs l'interior del sagrari de tafetà carmesí i es fes una cortineta a la porta. Tot seguit visità les fonts baptismals i vasos per administrar els sants olis, i també una Veracreu.

A continuació són anomenats els altars de l'església: altar major que trobà estar bé; altar del Bon Pastor i manà que no s'hi digués missa fins i tant no s'hagués posat una ara i tarima; altar de Sant Jaume; altar de Nostra Senyora de Sant Llorenç (sens dubte es refereix a la Mare de Déu Trobada), en el qual manà que l'ara fos aficada dins l'altar, sols que sortís mig dit; altar de Sant Antoni; altar de les Ànimes del Purgatori on manà que s'hi fes una tarima; altar de Sant Sebastià.

D'aquí visità la sagristia, mobles i ornaments de l'església: un calze amb dues patenes de plata; una custòdia de plata per exposar el Santíssim patent; altra custòdia de plata per portar el viàtic als malalts. Més un "globo" de plata per donar les comunions al peu de l'altar. Una capseta de plata per al viàtic de foravila; altra capseta pels olis i crisma i altra pels olis de la extremaunció; una creu de plata "reserva del Lignum Crucis"; un pitxeret de plata per les fonts baptismals; un encenser i barqueta de plata i cullereta de llautó; una llàntia de plata a la capella de Nostra Senyora (Verge Trobada).

(Continuarà)

Ramon Rosselló

Calle Sureda, 1
Tel. 570624

AQUEST CONTE QUE PRESENTAM A CONTINUACIÓ FOU EL GUANYADOR DEL II CONCURS LOCAL DE NARRATIVA CURTA, ORGANITZAT I PATROCINAT PER L'AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ. EL JURAT QUE LI ATORGÀ EL PREMI ESTAVA INTEGRAT PER JOSEP CORTÈS, BERNAT NADAL I MIQUEL ÀNGEL RIERA.

LLÀGRIMES D'ADÉU PER AL DARRER VIATGE.

I tanmateix ens queia la llagrimeta, petita i bufona com una llantia, després de cada bava rada. Una llàgrima aspra com la cerimònia que fèiem. Era rígida, la cerimònia, de confreres encapironats, sense perdre punt ni calada: dues pasetes cap al costat, un botet i el cap davall la flassada.

I tot començà una nit d'estiu, nit de port i marineres blaves; una nit de fer cucaveles damunt l'arena; d'encalçar el vent a grapades, agafar-li la coa i bolcar-lo damunt aquella catifa màgica, de fer-lo enrabiar i després amollar-lo amb un didalet d'arena dins cada orella; de botar els cossos de dos en dos omplint la platja de mans i braços, tot estancant la minotaura fosca dins laberints flàcids; de fer l'ullastre esbrancat i veure la mar fer pessigolles a la lluna vella, bigotuda i encesa. I riure, riure de qualsevol cosa; d'una estrangera vella que s'emporta el bací davall el llit; d'una parella que es mata les puces a un racó; d'una carussa pudenta de vi i rom. I aquella nit, sense somnis, ni boires, ni estrelles bellugadisses, iniciarem el viatge.

En Miquel, un llicenciat en lletra menuda i sa nar moixos, ens portà per endevirells estranys. No prenia el camí de la discoteca ni el de la cala veïna. Ens adreçàvem a fora-vila, al casetó del seu pare. Feia temps que no ens hi deixàvem caure. Abans havia estat el santuari preferit, el racó sagrat per immolar gatetes i xuclar els ossos d'algun animal de pel. Ombres esllanguides, famolenques, esbraven el sentit de la curiositat.

En Miquel es tragué un paperet menut, com una pastilla d'avecrem. L'anava obrint lentament. A dintre hi havia una ambosta d'herba premuda. Era la droga. Qui ho diria!, talment una picada seca de juevert. Obrírem en canal un Fortuna i hi depositàrem la popa mesclada amb aquell capoladís dins un paper de fumar. Era el primer viatge, un viatge fulgurant pels colors intensos. Després de voleiar al mar

ga del temps i de l'espai prenguérem terra vora una pica d'aigua verdosa. En Miquel ens guardava una altra sorpresa. Es tragué cinc o sis bolletes menudes i brillants com el "blat mil", estovàrem un poc la terra i, allà, vora la humitat de la pica, férem el nostre planter.

I trobàrem lluna bona aquell vespre car al cap d'una setmana vérem dues fulletes estendre la verdor al vent. La cosa prenia bé, calia espavilar-nos i repartir els càrrecs d'aquella societat. En Miquel el nomenàrem president honorari amb càrrec vitalici. A mi, em tocà la secretaria adjunta per a la inflació. Una tasca delicada que comportava els seus malsdecap, però tot fou avesar-s'hi i, de tant en tant, agafar els atapins cap a fora-vila a cer-

car buïnes d'ovella; les posava dins un paner i quan el tenia a caramull les buidava vora les soques. Llavors, en Jeroni, una dia de bona saor, passava per allà i les entrecavava.

Creixien com a plantes enfiladisses, unes fulles amples amb uns nervis ardents i vigorosos. N'estàvem orgullosos d'aquella barquera.

I l'estiu també en feia de títeres i cucaveles. Es vestia de gala per les festes majors, unes festes de gegants i caparrots, cercaviles i baixes; de dansar tota la nit sota l'envelat al so d'una polka o un fox o un twist, de raspar frènicament les cordes de la joventut i que sonassin sense aturall. I, després, en algun corraló obscur, sense rossinyols, ni llunes, ni vents per testimoni, elevar-te sobre el bé i el mal i recórrer l'espai infinit d'una calada.

La tasca resultava perfecta; aquelles cinc bolletes havien inflacionat el fullam impetuós i amenaçant.

I la vida, oh desventura d'un capvespre de tardor!, sempre a l'aguait, amb les urpes esteses, a punt de fer-te tala.

En Miquel es presentà tot astorat a casa meua, la cara niala i el gest d'impotència; les paraules li sortien engalavernades, com si rodassin per dins la boca sense trobar el forat de sortida. Només deia: el manà, el manà, ens han tallat el manà, aquesta mala puta, quines feines hi tenia!

Reunírem tota la colla. Cares de bajoca seca, sense esma de tirar endavant. En Miquel descabdellava la història: La padrina, sempre la padrina, que no havia tengut altres feines que, daixo-daixo, arribar-se a la caseta i culejar una estona, entrecavant estranys i arregusant l'herba que ho envaïa tot. I les nostres mates, les nostres esperances de viatge, les nostres carabassetes de surar per la vida caigueren sota el cop de l'aixada talment unes impúdiques verdolagues, amb la mateixa deshonra d'una bleda o una ravenissa borda, sense un fil de pietat. Tot al mateix caramull i, poc després, la flama devastadora. Quan arribàrem, tres llengües de foc ens socarrimaven el passatge.

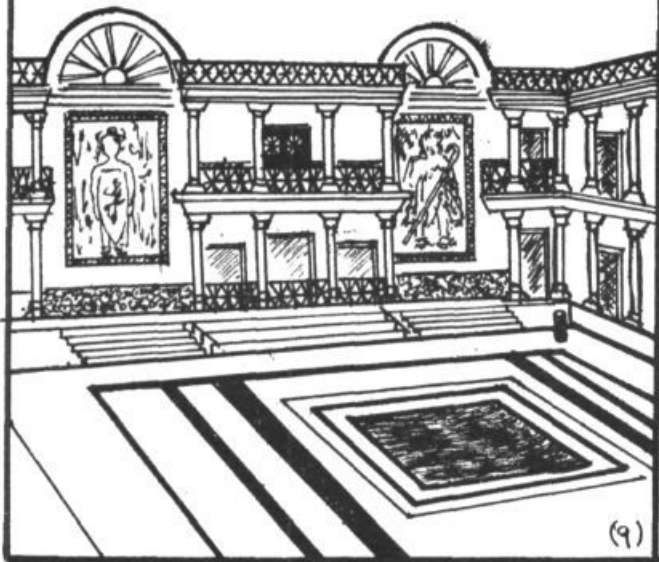
Farcits d'impotència i ràbia, rosegant ortigues i acarasant calius, traguérem una flassada vella. Ens enrevoltàrem a la fogatera i, talment una purga col·lectiva, prenguérem varades d'aquell fum estupefaent. La padrina també se sumà a la festa, agafà un caire de la flassada i bones ensumades! Era una dansa màgica. Una música invisible ens guiava: dues passes a un costat, un botet i altra volta el cap davall la flassada. A exhalar el tuf de l'esperança fins que els ulls ens coïen a les totes. La padrina fou la primera en col·locar-se, en passar la mà per dins la boca del temps i girar-li la pell.

Però érem allà, davant l'inevitable, fent rotlo, la flassada en la mà i una llagrimeta furtiva escolant-se. I el temps, panxa enlaire, que s'esbutzava de riure.

Rafel Crespi

L'ESCOLA ALEXANDRINA FOU LA CONTINUADORA DE LA CULTURA GREGA, I DESTACÀ, SOBRETOT, PER LA SEVA BIBLIOTECA. EN FOREN CIENTÍFICS D'ANOMENADA HERÓ, PAPPUS I PTOLOMEU, ASTRÒNOM DEL SEGLE II, QUE DESENVOLUPÀ UN MODEL PER A PREDIR ELS MOVIMENTS PLANETARIS.

PERÒ ELS QUI TRANSMETEREN LA CULTURA GREGA A LA RESTA DEL MÓN FOREN ELS ÀRABS. HI APORTAREN EL SISTEMA ACTUAL DE NUMERACIÓ I UN GRAN NOMBRE DE MOTS CIENTÍFICS COM ÀLGEBRA, ÀLCOHOL, ÀLCALI, AMALGAMA...

ELS ALQUIMISTES FLORIREN A L'ÈPOCA MEDIEVAL. CERCAVEN LA PEDRA FILOSOFAL, QUE HO CONVERTEIX TOT EN OR I LA FONT DE LA VIDA ETERNA. DINS ELS ALQUIMISTES MÉS IMPORTANTS HI TROBAM L'ÀRAB GEBER (GABIR IBN HAYYÂN AL-SÛFÎ), ALBERTO MAGNO, ROGER BACON, ARNAU DE VILANOVA I EL NOSTRE RAMON LLULL.

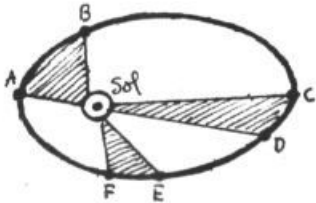
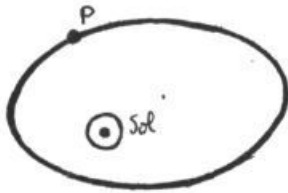

UN DEL FACTORS QUE MÉS INFLUÏ EN LA DIFUSIÓ DE LA CIÈNCIA FOU L'INVENCIÓ DE LA IMPRENTA, PER GUTEMBERG. BEN PREST S'EDITÀ: "DE REVOLUTIONIBUS ORBITUM COELESTIUM", DE NICOLAU COPERNIC, EN EL QUAL S'AFIRMAVA QUE ERA LA TERRA LA QUE GIRAVA AL VOLTANT DEL SÒL.

JOHANNES KEPLER, BASANT-SE EN SES PRÒPIES OBSERVACIONS ASTRONÒMIQUES I EN LES DE TYCHO BRAHE, FORMULÀ LESTRES LLEI DEL MOVIMENT PLANATARI, AMB LES QUALS AJUDÀ A SUPERAR LES TEORIES D'ARISTÒTIL.

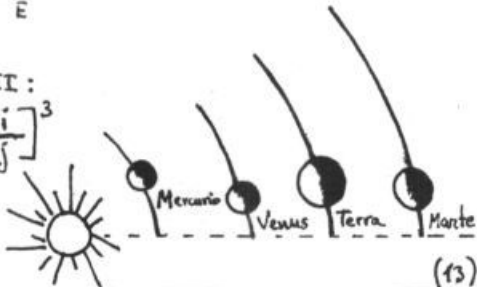
1^{era} LLEI:
ORBITES ELIPTIQUES

2^{ona} LLEI: UN PLANETA GRENA ÀREES IGUALS EN TEMPS IGUALS

3^{era} LLEI:

$$\left[\frac{T_i}{T_j} \right]^2 = \left[\frac{R_i}{R_j} \right]^3$$

(13)

DIU LA LLEGENDA QUE, DESPRÉS DE NEGAR DAVANT L'INQUISICIÓ QUE EL SOL FOS EL CENTRE DE L'UNIVERS, GALILEO GALILEI, BAIXET BAIXET, DIGUÉ: "EPPUR SI MUOVE" FOU EL PRIMER EN CONSTRUIR UN TELESCOPI, DESENVOLUPÀ LA TEORIA DEL PENDOL I FÉU ESTUDIS SOBRE ASTRONOMIA, DINÀMICA, HIDRÀULICA ...

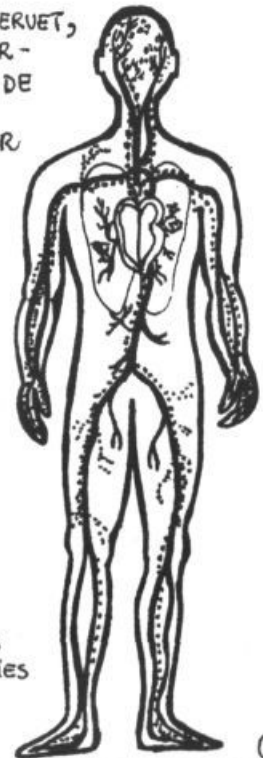
(14)

PERÒ LA SEVA MÀXIMA CONTRIBUCIÓ A LA CIÈNCIA ÉS QUE VA REBATRE DEFINITIVAMENT LES TEORIES D'ARISTÒTIL, I FOU EL PRIMER QUE UTILITZÀ EL SEU PROPI IDIOMA I EL LENGUATGE MATEMÀTIC.

(15)

DINS EL CAMP DE LA BIOLOGIA ELS REVOLUCIONARIS FOREN L'ESpanyOL MIGUEL SERVET, QUE DESCOBRÍ LA CIRCULACIÓ PULMONAR DE LA SANG I WILLIAM HARVEY, DESCOBRIDOR DE LA CIRCULACIÓ GLOBAL DE LA SANG. ANDREAS VESALIUS FOU EL PRIMER QUE DISSECCIONÀ COSSOS HUMANS, I SE'L CONEIX COM EL PARE DE L'ANATOMIA.

— VENES
... ARTÈRIES

(16)

LLULL - PERELLÓ

(CONTINUARÀ)

¿QUÈ TROBES D'ES FET DE DONAR SA PLAÇA D'ORDENANÇA DE S'AJUNTAMENT A UN EXTERN, PER UNA DIFERÈNCIA MÍNIMA, HAVENT-HI VUIT LLORENCINS QUÈ SE PRESENTAVEN?

Caterina Ballester "Baiona".- Crec que sabent lo mateix hauria d'esser un llorencí. Si sa plaça és de Sant Llorenç ha d'esser per a un des poble.

Nadal Caldentey "Pinxo".- Trob que havent-hi una diferència mínima hauria d'haver sortit un llorencí o una llorencina.

Miquel Estarellas "Xaret".- Moltes places importants han estat guanyades per llorencins p'es seus propis sebres. Si es que guanya les treu justament, sigui es qui sigui, té dret a ocupar sa plaça.

Josep Ferragut "Mestre".- Si sa qualificació de ses proves s'ha fet legalment, consider que es que ha d'ocupar sa plaça és es qui ha gi obtingut més puntuació, encara que amb una diferència tan petita és difícil decidir qui és es més capacitat. S'hauria de revisar tot.

Gabriel Font "Tenre".- En primer lloc es tribunal ha d'estar compost per gent preparada per poder jutjar ses proves. En segon lloc si hi ha un llorencí sense feina, per una plaça pagada p'es llorencins i amb una diferència tan mínima, aquesta ha d'esser p'es llorencí, suposant que se va puntuar bé i sense cap tipus de favoritisme.

Maria Galmés "Pastera".- Aixímateix s'hi ha guessin pogut mirar una mica.

Pere Galmés "Tiana".- Pareix que es batle hagués pogut donar una mà an es llorencins, havent-hi aquesta mínima diferència, ja que pareix que ses centèsimes ja no existeixen.

Antoni Galmés "Falcó".- Havien d'haver mirat més p'es poble, ja que era una plaça pagada p'es llorencins. Havent-hi poca diferència s'havia de donar a un d'es poble, a no esser que hagi existit per part d'algu una mica de favoritisme.

Rafel Genovart "Martet".- Lo que ha fet es tribunal està ben fet, ja que sa justícia és igual per a tots. Però crec que es problema ve d'un altre lloc, ja que si només se convocassin p'es llorencins no hi hauria aquests problemes.

Guillem Jaume "De ca don Nofre".- Per aquesta diferència és ridícul i hauria d'haver sortit un llorencí.

Jaume Massanet "de ca'n Josep".- Saplaça ha d'esser d'es qui treu ses oposicions, però amb aquesta mínima diferència es factor poble ha d'influir. Sa funció d'ordenança, a més d'administrativa és social, per la qual cosa la pot realitzar millor un d'es poble.

Sebastià Massanet "Bosco".- Una presa de pèl an es llorencins, per sa diferència de puntuació que hi va haver entre es finalistes.

Francesca Pomar "Melera".- Com a llorencina m'agradaria que hagués guanyat una d'aquí, però si es procés va ser legal, cosa que no sé, me pareix just.

Jordi Pont "Sa Farinera".- Sa plaça havia de ser per un llorencí si hi ha tan poca diferència, com ha estat en aquest cas.

Maria Magdalena Pont "d'es Forn".- Està molt malament. S'hauria d'haver donat a un llorencí.

Andreu Femenias i Gabriel Font

ACRISTALAMIENTO
DE VIDRIOS Y ESPEJOS

Cristalería
San Lorenzo

Calle Mayor, 71
Teléfono 56 92 11

plancha y pintura
talleres

SON TORRENS

T. 537307

MURO

Jo no sé si hi ha manera legal de fer-ho, però consider que si a Sant Llorenç hi ha una plaça buida, mentres hi hagi llorencins sense feina, l'ha d'ocupar un o una d'aquí. I molt més si tenim en compte que l'hem de pagar d'es nostros dobbers.

Davant sa patinada d'es darrer ple no et queda més remei que convenir que "passaves" un sentidet d'ets assumptos municipals, ¿eh Ignasi? Perquè aiximateix és collonut demanar clarícies d'una cosa que aprovares tu, quan encara tenies sa vaça de batle!

Has de mirar d'estar un poc més alerta amb aquestes coses, que sinó sa imatge de serietat i eficiència que volen donar es teus des d'es Govern se veurà sèriosament minvada tot d'una que la intentin aplicar a Sant Llorenç.

Vos que xerrau tant amb tots dos, tio, ¿no presentaríeu s'arquitecte municipal an es president d'Urbanisme i Obres, que m'han dit que, a s'hora d'escriure aquestes retxes, encara no se coneixen? Pensau que ja fa cinc mesos que trescau per dins sa Casa d'es Poble!

És ben ver que sa revista no serveix per a res.

Fa una partida de mesos vàrem publicar un editorial sobre sa velocitat d'es vehicles per dins es poble; provau de fer una volta qualsevol vespre per sa carretera de Son Servera, p'es voltants d'es pub o p'es carrer de Sant Llorenç i ja em direu si no han estat retxes dins s'aigo. I això que ho diguérem personalment an es batle, an es cabo i a un parell de municipals.

Haurem d'esperar que hi hagi qualque mort.

No és ver que aquesta al.lota manacorina hagi entrat a s'Ajuntament perquè sigui amiga de sa dona d'es secretari.

Ja estam que ell era d'es jurat i va ser es qui va confeccionar ses bases de ses oposicions, però sé ben cert que no va intentar influir gens ni mica damunt ets altres membres.

I a més, ella va treure mitja dècima més que n'Aina Monita!

Com que avui sa gent està més ocupada de lo que seria aconsellable, una partida de llorencins seriosos i carregats de bona voluntat, hem pensat que s'Ajuntament podria comanar un retrato en colorins d'es regidors que no baden mai sa boca a cap ple.

Així, si l'aferraven a sa respatlera de sa cadira, se podrien estalviar sa pallissa d'haver d'aguantar es plens i podrien quedar tranquil·lament a ca-seva mirant sa televisió.

gruas

SENT **muro**

SERVICIO PERMANENTE

Tno. 537092

CLINICA VETERINARIA

Hernán Cortés, 3
MANACOR
HORARIOS M. M. J. V. 6 a 8 tarde
CONSULTA S. 11'30 a 1'30

T. 554265

Burgues, s/n.º
(detrás parque municipal)
Tel. 58 15 79
FELANITX
HORARIOS L. M. M. J. 6 a 8 tarde
CONSULTA D. 11 a 1

No sé si recordareu que dia 26 d'agost actuà a la Plaça Nova el grup folklòric "Le Foyer Central des Professeurs de Sofia", Bulgària. Estaven convidats per a ballar a la IV Mostra Internacional Folklòrica que es va celebrar a Sóller la setmana del 21 al 28 del mateix més, i aprofitarem perquè ens mostrassin els seus balls i les seves cançons, que per a la majoria de nosaltres resultaren una mica estranys, ja sigui per les combinacions rítmiques, ja sigui per la manca d'informació sobre els seus costums i folklore en general. Amb una mica d'esforç per part nostra i seva, car no hi havia manera d'entendre'ns a no ésser amb gests, vàrem poder saber algunes coses sobre el seu país i sobre la feina que desenvolupa aquest grup.

Abans de començar aclarirem que Bulgària és un país que confronta per la banda del nord amb Romania, per la de ponent amb Iugoslàvia, per la de migjorn amb Grècia i Turquia i per la de llevant amb el mar Negre. Té una extensió territorial de 111.000 Qm2, amb una població de vuit milions d'habitants, un milió dels quals resideix a la capital, Sofia. Aquest país està dividit en cinc regions etnogràfiques que són: Chopska, Tracian, Severniashky, Dobrodzansky i Pirin.

Les dances nacional que es ballen a tot el país són els Ratchenitza, i els instruments bàsics que empren són: la gaita, el Kabal, la ga dulka, la tambura i el drum (xeremies, trompeta, clarinet, contrabaix i bombo).

És característic de la seva música la gran varietat de ritmes, amb la gama de compasos de 2/4, 3/4, 5/8, 11/16, 12/16, 7/8, 9/8, 8/8, 13/16 i d'altres que són combinats.

El grup fou creat l'any 1961 i han donat devers 1.000 concerts. Ha estat premiat amb les medalles d'or en el Tercer, Quart i Cinquè Festival d'activitats artístiques per a amateurs, a Bulgària, i la seva tasca ha estat reconeguda amb el gran premi "Sofia" del comitè de cultura de la seva nació. Val a dir que a Bulgària existeixen 27.000 grups amateurs i compta amb unes tres mil danses folklòriques, per la qual cosa té l'anomenada de "República dels artistes amateurs".

El grup té devers trenta balls o composicions. Ens varen explicar algunes coses sobre els que varen ballar a Sant Llorenç, com per exemple una dansa d'uns encaputxats sonant picarols i uns endimoniats sobre unes xancles representa un ball antic per allunyar els mals esperits; una altra de les danses més espectaculars que ens varen presentar va ésser la d'un homo sol amb un nin petit, sobre la qual ens explica-

ren que era la representació d'una competició que es feia a una de les regions del seu país; el fet de que hi hagués un nin ballant era per demostrar que a l'esmentada competició hi participen tant els joves com els vells.

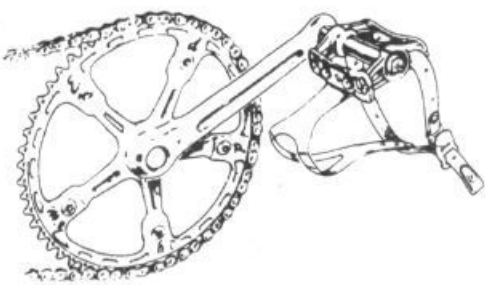
També ens parlaren sobre la seva vestimenta i ens digueren que, apart de cada un dels cinc vestits de festa de les seves regions, també tenen els de feina, que són més lleugers que els altres i no tenen tants de colors. Tots els vestits que duen els balladors són propietat de l'agrupació i estan confeccionats basant-se en reproduccions antigues.

El grup ha participat a festivals de folklore de països com França, Itàlia, Bèlgica i Polònia, éssent els seus èxits i guardons molt nombrosos. Apart de tots aquests festivals, el grup ha visitat Turquia, Holanda, Alemanya, Iugoslàvia, França, Àustria, Estats Units i Grècia.

Així com enguany hem pogut conèixer el que ens ha mostrat aquesta gent, ens agradaria que l'any que ve tenguéssim la sort de poder conèixer altres cultures de diferents països.

Gràcies.

Joana Domenge i Rafel Duran

CA'S SERVERÍ

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

SEGUROS

Cardassar, 17

CA'N XESC

PUESTA A PUNTO

DIAGNOSIS - ELECTRICIDAD - AUTO - RADIO

ESPORTS

SOLER - PONT

C. Nou, 35 ☎ 56 93 10 Sant Llorenç

**JOIERIA
FEMENIAS**

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

BANCO ESPAÑOL DE CREDITO

BANESTO

La mayor empresa bancaria de España
a su servicio.

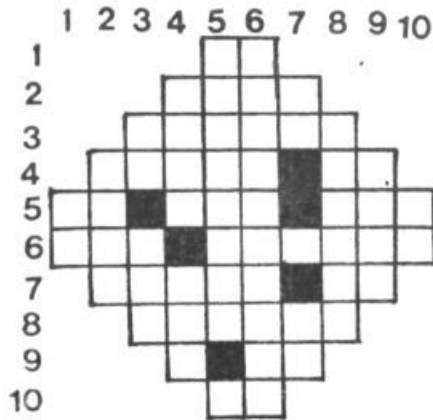
**Restaurante
Barbecue**

BANQUETES * BODAS * COMUNIONES * BAUTIZOS

Cra. Porto Cristo - Cala Millor   T. 570193   presupuestos sin compromiso

MOTS CREUATS

HORIZONTALS.- 1.- Gos. 2.- Peça de ferro que serveix per ajuntar dues coses. 3.- Un dels registres de l'orgue que imita la veu del nas. 4.- Fragment de roca dura, més aviat petit, arrodonit i allisat per l'acció de les aigües i el rodolament. Nota musical. 5.- És el femení de l'adjectiu possessiu "son". Nom de lletra. Espai aplanat, ferm, on es baten les messes. 6.- poema líric. Moure d'ací d'allà amb certa força. 7.- Eina de sabater = que serveix per a foradar cosir i repuntar. Article. 8.-Que ama 9.- Vocal. Mascle de l'oca. 10.- Metall groc.

VERTICALS.- 1.-To, cadència. 2.- Serveix per a designar separatament tots els individus que formen part d'una col·lectivitat. 3.- Negació. Cadascuna de les extremitats dels ocells les

serveixen per a volar. 4.- Gènere de peixos teleostis al qual pertany el bacallà. Nom de lletra. 5.- Que pertany a l'interior de la casa. Símbol de l'oxigen. 6.- Que afalaga. 7.- Al rev. Símbol del radi. Vocal. Llengüa d'... 8.- Que se serveix millor de la mà dreta que de l'esquerra. 9.- Lloc de moltes eres. 10.- Al rev. Déu egipci.

SOPA DE LLETRES

E S Q U E I X A B R B
S C D F A C O S R O E
P E G P S O R N A M S
O A R B M O M E N P M
N H J N D P L R Q R O
E I A A L L A V U E A
R D G S A T R Q U T T
O E L M K E R I S M S
S S P O X S E T O L E
T E M P E S T A B E S
R A M I T R A P G I M

Mirau si dins aquesta sopa de lletres hi trobau les paraules que estan subratllades dins aquest fragment d'un poema d'en Joan Alcover:

Jo só l'esqueix d'un arbre esponerós ahir,
que als segadors feia ombra a l'hora de la sesta
mes branques, una a una, va rompre la tempesta,
i el llamp, fins a la terra, ma soca migpartí

FUGA DE VOCALS

N L M N N H H C M S R Q S,
P R Q S P B R S N N G L V L.

ENDEVINALLA:

Que és això que acaba amb o
i comença amb una creu,
vomita quan altre beu
i té es cul que és ben rodó ?

SOLUCIONS

En el món no hi ha com sa riquesa,
perquè sa pobresa, ningú la vol.

FUGA DE VOCALS

Un tassó.
ENDEVINALLA

CA
G A F A
N A S A R D
C O D O L R E
S A E L A E R A
O D A A G I T A R
A L E N A E L
A M A D O R
A O C
O R

MOTS CREUATS

E S Q U E I X B R
S A C O S R O
P R A M
O A R B M O N P
N D L Q R
E A L A U E A
R G A R E T
O E M R S S
S P E
T E M P E S T A
I T R A P G I M

SOPA DE LLETRES

MARIA GALMÉS

MES D'AGOST

P'es 'gost,
a les set ja és fosc.

Pluja de Sant Llorenç,
sempre arriba a temps.

2.- Han posat la bandera, anunciant les festes de Sant Llorenç.

Tal dia com avui, l'any 1892, es constituí el Jutjat. El primer jutge fou Gabriel Riera i Jaume.

5.- Defunció de Maria Brunet i Servera, vídua, als 83 anys.

7.- Aquest dia d'agost de l'any 1971 s'inaugurà el nou local de la Sala i la nova il·luminació.

L'Escola Card participa a les festes de Sant Salvador d'Artà, junt amb el grup Artà balla i canta, i altra gent.

9.- Comencen les festes patronals amb trescada de carrers a càrrec d'una banda de cornetes i tambors. El vespre, actuació de la Rondalla Aplec de Gabellins i després, ball de bot per a tothom organitzat per l'Escola Card.

10.- Dia de festa, amb jocs infantils, carres de bicicletes, futbol, teatre amb l'especificació de l'obra "Un batle nou" de Sebastià Nicolau, focs d'artifici i flamenc a rompre. Hem de destacar d'aquest dia el tradicional homenatge a la vellesa, durant el qual va esser entregada una placa a D. Pedro Galmés Brunet, funcionari de l'Ajuntament que es va jubilar el mes passat.

11.- Cercaviles amb xeremies, corregudes de cintes, futbol infantil i espectacle per als nins, a càrrec del grup Trip-trup. A les 11 del vespre, actuació de glossadors i d'en Pere Tàpies.

12.- Bulla infantil i espectacle molt especial de "Varietats" amb els Valldemossa, el Tropical Night Ballet, etc. etc.

Aquests dies va ploure i com a conseqüència, l'aigua de moltes cisternes va tornar pudenta. Els vells diuen que no és convenient que els mesos que no tenen "r", l'aigua vagi dins la cisterna.

13.- Dins el programa de festes, tirada al colomí, esports, concert de la Banda de Música i verbena.

Matrimoni: Guillem Comas Bauzà i Àngela Salas Galmés.

14.- Carreres de bicicletes, futbol i vetlada de balls organitzada pel Card en Festa.

Naixement de Xerafí Llull Ramírez, fill de Xerafí i Aina.

Matrimoni entre Joan Llodrà Riera i Isabel Mesquida Nicolau.

15.- Finals del trofeu de futbol, concert de la Banda de Música i gran traca de fi de festa.

L'Escola Card balla i canta a S'Alqueria Blanca.

20.- Sant Bernat apaga la calor.

Matrimoni: Josep Perelló Gayà i Miquela Font Umbert.

25.- Naixement de Francisca Forteza Sureda, filla de Josep i Damiana.

26.- Mostra de balls de Bulgària, organitzada per l'Escola Card.

Dues defuncions, la de Margalida Miquel Mira, i la de Josep Bauzà Llodrà.

30.- Santa Rosa: diuen que si sembren es juavert no espiga.

Defunció d'Adolf Fritz Kurt Nolle, de nacionalitat alemanya.

31.- Tanca la guarderia que ha funcionat durant l'estiu.

Maria Galmés i P. J. Llull

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: Carrer de Sant Llorenç, 36.

Setembre de 1983. Número 85.

Director: Bartomeu Domenge i Amer.

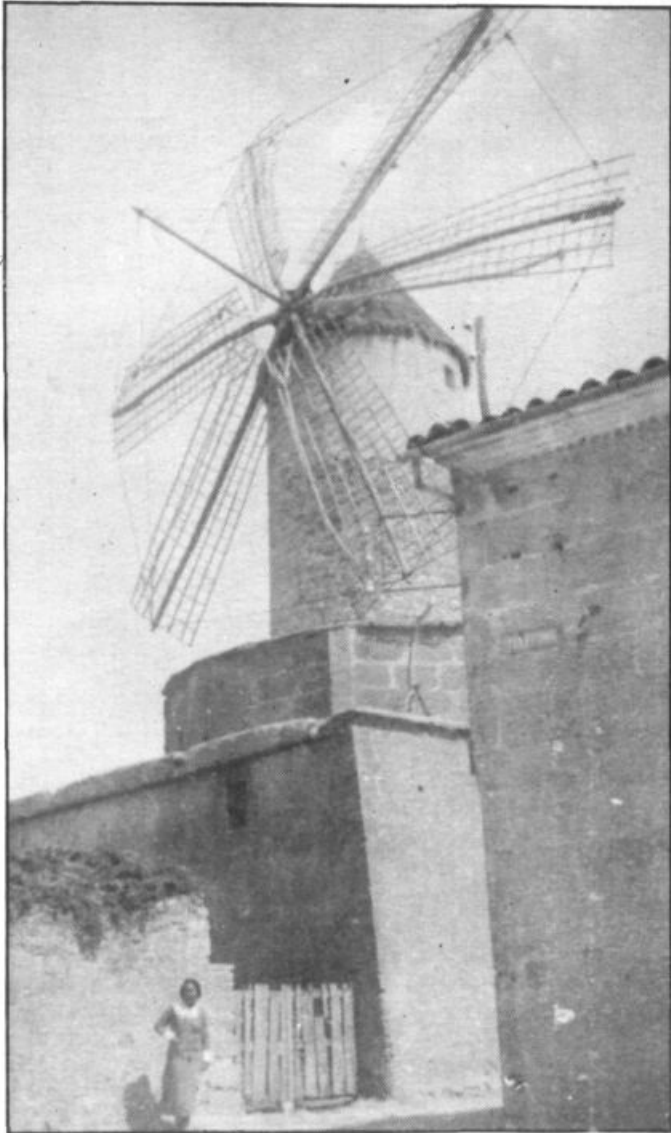
Cap de Redacció: Josep Cortès i Servera.

Edita: Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra).

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

Pareix que sols hi manquen les veles i el vent, aquesta energia eòlica algun temps abandonada, però que avui es comença altra vegada a parlar de les seves avantatges.

Imaginant el procés artesanal, el ritme de vida, la riquesa de les relacions produïda per la interdependència... hom arriba a pensar que nosaltres hem viscut aquesta mena de paraula màgica "el progrés", però també que els nostres pares tenen molt que aportar a aquesta trullosa i burda vida d'avui.

(Fotografia cedida per dona Bàrbara Ferrer).

El més passat oblidarem assenyalar la propietària de la fotografia, era de madò Bàrbara Santandreu "Mandia".

Guillem Pont

ES MOLÍ D'EN GRAS

Aquí el teniu ben plantós.

Ahir era una estampa ben típica, aiximateix n'hi havia de molins a la vila, abans de la mecanització. No hem de deixar de banda que Sant Llorenç, llavors, encara era una vila que vivia de i per el camp, éssent-ne d'aquesta una peça fonamental el blat, a l'entorn del qual gairebé giraven tots els altres afers camperols. És a dir, el cordó umbilical que unia home i terra era el blat-farina-pa.

Un corral voltant les gruixudes parets amb peu, una torre amb capell de càrritx, les sis antenes amb les característiques sis perllongues mallorquines, tot unit fent un cos al "caparrot de s'obre", feien voltar la roda i aquesta el bràçol i la forçada, i aquesta les pesades moles de pedra que esclafaven aquells, llavors apreciats, granets de blat.

El darrer de setembre mitja dotzena grossa de llorencins es va desplaçar a Ciutat per fer caramull a la manifestació en contra de la urbanització d'Es Trenc.

